

Četrti revež.

(Dalje.)

edla sta za mizo, in sin je zaprl vrata, ko jih je nekdo od vzunaj potisnil.

„Ali smeva noter?“ je vprašal glas.

„Kam naj greva spat?“ je vprašal drugi.

„V jarke na polju!“ je zavpil mož. „Glej pocestnike, ki še govoriti ne znajo! Kam naj greva spat? Mar je moja hiša gostilna?“

V zasenčeni, od padajoče noči temni odprtini vrat sta se odmaknili obe senci, ko se je kmet približal. Postopačema se je zdel prevelik in preveč mišičast. Tišje sta dostavila:

„Saj nas v tem vremenu vendar ne boste podili na cesto?“ je rekel eden od obeh.

„Prav gotovo da, postopaška sodrga. Samo vaše baže ljudi vidi človek na cesti, kjer nihče dela ne išče in ne oddaja. In mi moramo delati, da jim damo, kar žele. V skalovje na obrežje pojdita spat; ribe vaju ne bodo nadlegovale!“

„Enega imam že v skednju,“ je rekla počasi Julijana. „Zdi se mi, da je v njem prostora tudi za tri.“

Mož se je nezadovoljen obrnil, sedel nazaj in pričel jesti, ne da bi kaj rekel.

Veter je tulil. Ob zidu se je slišalo drsanje plaščev obeh capinov.

„Usmili se ju!“ je iznova rekla Julijana.

„Vidiš, preveč jih je. Vsak dan odpiraj svojo hišo, razmetavaj slamo, ki je živina potem ne mara, in zraven dajaj še gorko juho. Ne, prevečkrat je!“

„Dobra moža, pojdita ob hiši in kadar bosta mimo hleva, vstopita v skedenj in posušita se. Takoj vama bom prinesla jesti.“

Ko so bili kmet, žena in sin Hervej s tremi otroki, ki so spali v sosedni sobi, sami v zaklenjeni sobi, so se pričeli razgovarjati o ribolovu, ki je bil zdaj slab, in o letini, ki je bila tudi slaba. V dveh mesecih, odkar so pospravili žetev, sta oba ribiča zastonj letala po obrežju: podlanice (morske ribe) in sardine so bile redke, som je menda zbežal na visoko morje, v nastave za morske rake so se ujele le rakovice in nekatere obrežne ribe, ki sta jih na trkih ujela na obrežnih tleh. Bledice jima niso nič koristile: to so mavričasto barvane ribe, ki jih razen ribičev nihče ne mara.

„Poslušaj, Julijana,“ je sklenil najemnik, „če bo šlo tako naprej, ne bom več zmožel najemnine, in gospodar nas bo spodil. Preveč mehko srce imaš za berače in postopače. Od jutri naprej jim bom zaklenil skedenj, in če ne bodo marali oditi, se bom spravil nanje s Hervejem, ki je že toliko star, da zna vihteti vile.“

Mladenič je pokazal pesti. Njih kosti so se oblikovale pod rjavo kožo. Mati je očitajoče gledala oba moža, vzdihnila, zmešala še ostalo juho z obaro, kolikor je še ostalo, in je s kadečo se skledo odšla v noč. V levo roko je vzela svetiljko, in ko je šla ob hiši, je zapazila pred seboj, v svitu, ki se je poganjal v temo, gibajočo se obliko.

Ustavila se je in vdušila krik v sebi. Zmislila se je, da je še kakšen berač, ki je prišel prosit zavetja, in je nekoliko privzdignila luč, da vidi, kaj je. Zares se je približal starec. Njegova brada je bila razkuštrana kot vitice travniškega graha in nosil je klobuk starih vendejskih pradedov s širokimi okraji, zdaj brezobličen od nošnje dveh ali treh rodov, in je rekel:

„Pri ljubezni božji, mati Julijana, ne dajte, da bi moral zunaj prenočevati!“

„Govorite kakor drugi reveži več ne govore, je rekla Julijana. „Spravila vas bom pod streho, toda to noč zadnjikrat. Moj mož bo zaklenil skedenj. Kako vam je ime?“

„Jedinščina.“

Gledala ga je in se začudila, ker je imel oči tako sinje in tako pohlevne kot otrok. Čeprav je pihal veter in padal dež, se ji ni nič bolj mudilo v hišo, kakor če bi bila v toplem poletju lepega solnčnega dne. Vprašala je:

„Ne vem, če ste mi povedali pravo ime. Toda, odkod prihajate, Jedinščina?“

„Od vsepovsod.“

„Ali so vam ljudje dobri?“

„Čimdalje manj.“

„Počemu pa hodite naprej in naprej in ne mislite, kje boste stanovali.“

„Zabranim naj človeškim srcem, da se popolnoma ne zadrignejo. Kadar grem mimo, sem sam; kadar odhajam, je Bog, ki blagoslavlja.“

Julijani, materi v Jazbini, se je zdelo, da je na podobo ta revež kot eden apostolov, ki so bili izklesani v mali vaški cerkvi, in rekla je, dobro vedoč, da je noč polna mimoidočih, ki jih nihče ne bo vseh spoznal:

„Pojdite! Najboljši kot je desni. Če ne bo tam slame, si jo nanosite s kupa. Jaz vam dovolim.“

Ko so štirje berači sedeli v krogu okoli sklede, razsvetljeni v luči svetiljke, ki jo je žena obesila na žebelj v zidu, je velika noč nadaljevala svoj tek. Vihra se je podvojila. Plima, ki je naraščala, je tako šumela v vetru, da se je zdelo, kot bi udarjala ob hišo in jo hotela uničiti.

Kljub temu pa je Julijana zadovoljna vstopila in rekla:

„Zdaj so štirje, toliko kot imamo otrok.“

(Konec.)

